

Novembris püsib septembri ilm

Autor

Riina Martinson

toimetaja

Maikuust on ilm meid rohke soojaga rõõmustanud ja lähiajalgi pole miinuskraade ega lund oodata. Esimene lumi võib end korraks näidata tuleva nädala algul saabuva tormiga.

Klimatoloog Ain Kallis tõdes, et tänavune sügis on olnud keskmisest soojem. Väike tagasilöök oli 24. septembril, kui mõneks päevaks saabus kerge külmalaine. Saime isegi uue esimese lumesaju aja rekordi – 25. kuupäeval sadas Kirde-Eestis kergelt lund.

Pärnu keskmine õhutemperatuur oli septembris 11,8 kraadi, aga pikaajaline keskmine ehk norm on siin 11,5. Oktoobri keskmiseks temperatuuriks mõõdeti siin 7,4, samal ajal kui norm on 6,6 kraadi. “Esimesel talvekuul, nagu esivanemad novembrit kutsusid, püsivad seni soojad ilmad nagu tavaliselt septembris,” märkis Kallis.

Vihma on sügisel Pärnumaal tulnud keskmisest veidi vähem: septembris 85 ja oktoobris 80 protsenti normist.

Ilmavaenulik Pärnu

Seni on kogu aasta päris soe olnud, ainult jaanuar, märts ja aprill olid normist jahedamad, eriti paastukuu, mis oli Pärnus tavalisest isegi 5,5 kraadi külmem. Erakordselt soe oli mai. Pärnus algas juba 16. mail kliimaatiline suvi. See on aeg, mil ööpäeva keskmised õhutemperatuurid jäävad püsivalt 13 kraadist kõrgemale.

“Pikka sooja sügist on varemgi esinenud,” tõdes Kallis. “Kui säärane tendents jääb püsima järgnevateks aastakümneteks, siis vahest võiks väita, et kliima on pöördumatult soojemaks muutunud. Momendil see on nii.”

Öökülmasid on olnud suhteliselt vähe. “Isegi Tartus võib veel õitsvaid roose näha, mis siis mereäärseist paikadest või saartest rääkida,” märkis Kallis.

Kui võrrelda aastate jooksul Pärnus mõõdetud ilmaandmeid, siis nähtub, et Pärnus on viimastel aegadel rohkem öökülmasid, pilves ilmade hulk on sagenenud ja päikest näeb vähem.

“Süüdi on selles antropogeenne ehk inimtekkeline kliima muutus,” sõnas Kallis. “Ei leidnud ju teie maa- ja linnavalitsejad mitme aasta jooksul ilmajaamale kuurortlinnas kohta ning see pidi sisemaale kolima! Ikka ja alati meenutatakse seda kui kõige ilmavaenulikumat tegevust Eestis mere- ja agrometeoroloogia

likvideerimise kõrval 1990ndate algul riigivalitsejate poolt.”

Talve kohta ei oska Kallis veel midagi täpset kosta. “Loodetavasti tuleb pehme poolne, rahakotile kergem aastaaeg. Esimest lumesajukest oleme näinud, ehk saabub püsiv valge vaip ikka detsembris, nagu peab,” lisas ta.

Sääsed ja võililled

Soomaa ilmatarga Indrek Heina ütlust mööda pole looduses praegu märke, et talv lähiajal saabumas oleks. “Sääsed ja muud sitikad alles lendavad ning konnad hüppavad ringi – see on kindel märk, et mingit külmalainet enne detsembrit tulemas ei ole,” sõnas ta. “Jah, kadripäeva paiku võib mõnepäevane külm olla, see pole välistatud, aga pikemat külma oodata pole.”

Eile nägi Hein oma kodu juures õitsvaid võililli ja tulikaid. Seenele pole ta saanud mahti minna, kuid kindlasti midagi veel leiaks. “Karjamaal nägin mingeid mulle tundmatuid seeni, aga kindla peale on metsas söögiseeni kasvamas, lehterkukeseeni ja kukeseeni näiteks,” pakkus ta.

Paraku võtsid sügise alguse korralikud miinuskraadid jõhvikad pehmeks.

Kevadest saadik soojana püsinud ilm pole siiski midagi erakordset. “Ma ütlesin juba sügisel varakult, et külmaks ei lähe, ja nüüd arvan endiselt, et pikka külma talve tulemas ei ole,” kinnitas Hein. “Aga tegelikult on ilma ennustamine tänamatu töö ja kunagi ei saa täiesti kindel olla, et nii läheb.”

Lõpel elav ilmavaatleja Ilmar Tiismaa tavatseb talveilma prognoosida seapõrna kuju vaadeldes. Jagab põrna mõtteliselt talvekuude järgi osadeks ja põrna paksemad osad näitavad, millal kõvemalt külma oodata.

“Mulle toodud metsseapõrn näitab, et talv saabub järsku ja ilmselt tavalisest hiljem,” rääkis Tiismaa. “Talve esimene pool on keskmiselt külm, talve keskpaik on suhteliselt soe ja lõpp jälle keskmiselt külm. 30kraadist pakast tulemas ei ole.”

Mesilased lendavad

Tori vallas tegutsev mesinik Vahur Talimaa rääkis, et soojemate ilmadega käivad mesilased õues tiirutamas, kuid midagi hullu see mesilastele ei tähenda ja talveks nõrgemaks ei muuda.

“Mett nad enam ei korja, ehkki neis kohtades, kus on ligidal rapsipõld õitsemas, võivad mesilased korjele minna küll,” rääkis Talimaa. “Mäletan aega, kui mesilased isegi jõululaupäeval ringi lendasid. Ilmastik on meil aastati väga erinev. On ju jõululaupäeval metsast suur korvitäis kukeseenigi korjatud.”

Soojalt püsiv sügis on Talimaa arvates igati hea, sest nüüd jagub aega välitöödeks. “Suvel pole mesinikul aega aias askeldada. Nüüd saab rahulikult puud-põõsad korrastada ja lehed riisuda,” rõõmustas ta.

Soojale sügisele vaatamata pole karud tänavu Talimaa mesitarusid rüüstamas käinud, küll ollakse hädas nugistega. “Nugiste jälgi on palju, nendega tuleb raske maadlemine,” tähendas mesinik. “Nugis on viimastel aastatel muutunud hullemaks kui karu ja nugise tehtud kahjud on palju suuremad kui karu põhjustatud.”

Nugised ihaldavad söögiks nii mesilasi kui mett. “Nugis tuleb taru juurde ja hakkab uudistama, kust aga ligi pääseks. Kui lennuavast ei saa, vaatab katuse üle, kui sealt ei saa, siis üritab läbi nārda põhja alt või külje pealt. Nende vastu pole muud kaitset kui jahimeestega koostööd teha,” kirjeldas Talimaa.